

banderom zedinimo in — po dolgi vojski morebiti — gotovo zmagamo. Vse, kar nas loči, jezik, rod, navade, zgodovina in pravica, vse gine pred uzvišeno edinostjo krščanske vere, kojoj vsi jedno spoznavamo in verujemo; vse to gine pred edinostjo sv. Cerkve; tukaj si podajamo vsi bratovski roke. (Dobro, dobro, ploskanje z rokami). Dobro, tedaj se pa zedinimo, zberimo se, kakor se zbiramo po starodavni zvestobi okoli našega svitlega cesarja, tudi okoli naših prečastitih škofov in okoli središča vse jedinstva, okoli stolice sv. Petra. (Živahno priznanje in živijo-klici.)

Gospodarske stvari.

Kuruza ali turšica dobra rastlina za zeleno krmo.

Močno boli kmeta, če stradajočej živinici nima kaj za krmo položiti. Iz take zadrege mu je včasih zelena kuruza ali turšica najvrliši pomočnik. Živina jo prav rada žre, krave dobro molzejo in kmet lahko poleti mnogo druge krme za dolgo zimo prihrani, če si o pravem času kuruzo naseje za zeleno krmo. Ako jo v 3 obrokih seje, zamore prav lahko cele 3 mesece ž njo shajati. Zastran zemljišča zelena kuruza nikakor ni zbirčna. Kder pšenico in repo sejejo, se ni nič bati, da nebi storila. Tudi ržene lege dajejo večidel dobre pridelke, gotovo pa več, kakor če bi se v njih kaka druga rastlina za zeleno krmo vsejala. Praha je zeleni kuruzi posebno vseča, pa tudi za ozimino, če se je tej pognojilo, prav dobro stori in tudi za njo je njiva za vsak sadež dobra, če že ni preveč izpita. Kar pa zelenej kuruzi najbolj dobro de, to je gnoj in je za vsako pešico gnoja jako hvaležna. Toda katera rastlina bi ne ljubila gnoja? Kakor človek in žival dobro hrano poplačuje z živahnim delom, tako povrača rastlina gnoj z veseljo in močno rastjo. Kuruza vleče največ hrane iz gornje njivine plasti; kajti njene korenine ne vdirajo globoko in iz zraka ne srka toliko hrane v sebe, kakor razne detelje. Ker pa še ne celó v 3 mesecih neznano veliko zelene krme pridelava, zato potrebuje močno pognojitev; hlevni gnoj in gnojnica koristita tukaj prav čudovito. Vse to pa povrne zelena kuruza jako dobro, ker daje živini veliko krme in ima kot nasledek zopet veliko gnoja. Izvrsten gnoj za zeleno kuruzo so tudi iztrebki iz stranišč. Njiva se njej pa naj vselej prav marljivo pripravlja. Za okopavnim sadežem zadostuje tudi bolj plitvo oranje, praha in žitno strnišče pa se sme globljeje izorati; sploh za zeleno kuruzo, mora zemljišče biti čisto, brez plevela. Seje se pa sploh prvič takrat, kedar se ni več bati silnih mrazov ali slane, ki se je pri nas nekaj let že le preveč navadila razsajati do srede tu pa tam celo do konca maja. Navadno začnejo kuruzo za zeleno krmo sejati, kedar gorkomer poprek celi den kaže 8° R. ali 10° C. Za seme se naj izbere mogoče veliko in zdravo zrnje; kajti

tukaj velja: veliki zdravi stariši rodijo velike zdrave otroke. Domače sorte so najboljše; tuje, na primer cinquantino, orjaška turšica, konjski zob itd., so drage, gledé kaljivosti redko kedaj zanesljive in proti mrazu odviše občutljive. Kdor želi svojo živino dobro skozi več mesecev z zeleno kuruzo rediti, ta jo naj seje večkrat, v 3 ali 4 obrokih. Vzemimo, da je gospodar eden oral njive z kuruzo posejal za zeleno krmo! Dajmo na dalje, da je tako pridelal 700 centov zelene krme in če odmerimo 70 funtov enemu živinčetu, potem je dobil skup ravno 1000 deležev ali „porcijonov“ t. j. krme 10 živinčedom za 70 dni. Kdor tedaj hoče opazno postopati in 10 glav skozi 3 mesece dobro prerediti, ta mora za $\frac{1}{2}$ ali vsaj za $\frac{1}{3}$ večji kos posejati. Obroki sejatve se lahko prilično tako nastavijo: če se prvi del poseje 8. maja, potem se lahko drugi del poseje 20. maja, tretji 30. maja in četrti 6.—10. junija. Sejati se zamore še tujan do konca junija; vendar pozne sejatve dajejo čedalje manj pridelkov. (Konec prih.)

Razne kapusovine.

15. Pomorsko zelje se po angleških morskih obalnih dostikrat divje nabaja ter je večletna rastlina, ki se po semenu, pa tudi po koreninskih izrastkih zaploja. Seme se mora poprej iz okroglih luščin izluščiti in potem spomladi na dobro gredo posejati. Brž, ko so sajenice dosti krepke, se posadé po 2 črevlja narazen v močno nekaj prešnato zemljo, ki se mora pa prej globoko prekopati in pognojiti. Pa tudi koreninski izrastki nadomestujejo iz semena izrejene sajenice. V vsakem slučaju, naj so že iz semena ali iz koreninskih izrastkov pogname, se dve leti ne porežejo, dokler ne postanejo dosti močne. Še le v tretjem letu se začnó mladike meseca marca z lonci zavezovati, da obelé in blizo 6 do 8 palcev dolge postanejo. Zdad se porežejo in v kuhinji ali za juho ali pa, kakor špargelj pripravijo. Pri kuhanju se morejo pa stebila olušiti, ker sicer neprijeten, grenek okus dobijo. Mladike se morejo pa 6 tednov porezovati, kakor špargelj, ki pa daje več pridelka. Rastlina je zelo stanovitna in zimo dobro pretrpi. Da se priredi seme, pusté se naktera stebila neporezana, da rastline v cvet gredó. Seme dozori v poznem poletju in nekaj let kaljivo ostane. To nježno sočivje, ki ga na Angleškem tudi kakor špargelj pogosto pridelujejo, po naših krajih še vse premalo poznajo. Zasluži pa vsekako večje razširjatve. Tudi kot živinska klaja še daje pomorsko zelje po močnih in mesnatih listih obilen pridelek. 16. Kineško zelje. (*Brassica chinensis*.) Nova in pruv malo razširjena sorta, ki se hitro razvija in še kot sočivna rastlina dobro služi. Poseje se ne pred mesecem julijem, ker sajenice drugače preveč od zeljnih bolj trpé. Po kresu vzraste ta sorta prav močno, da njeni nježni listki, ki se kakor peresne zelje pripravljajo, noter do jeseni kuhinjo zalagajo. Seje se seme iz proste roke,

Dopisi.

Sajenice ali na mestu ostajajo ali se pa na grede presajajo.

Kako zabraniti, da se novo izvaljena piščeta v gnezdu ne pomučkajo ali zadušijo in kdaj se jim sme prvokrat položiti krme. V kokošjih gnezdih, ki imajo precej debelo podlago iz sena in slame, se po sedenju kvoklje navadno rada napravlja v sredi neka globela, ker teža kvoklje na sredo gnezda bolj pritiska, kakor na kraje. Po tem takem je jasno, da se jajca vedno bolj proti sredi gnezda valé in izvaljena piščeta ne morejo lahko iz te globele pod zadnji del kvokljinega trupla vzlesti. Tako se zgodi, da se mnogo piščet, če jim brž po izvaljenju kdo na pomoč ne pride, poduši ali po materi sami pomučka. Da se tedaj ti nepriliki v okom pride, je dobro nekaj dni, predno se imajo prva piščeta izvaliti, pod gnezdo nekaj sena ali slame podtakniti in tako rečeno globelo v sredi gnezda nekaj vzravnati. Še bolj pa kaže, brž ko ktera kvoklja hoče sedeti, gnezdo tako napraviti, da se kos črstvega drna ali važine podloži in na njem še le pravo gnezdo iz sena ali slame pa ne predebelo naredi. Tako postane in ostane gnezdo bolj plitvo in jajcem ne pomanjkuje potrebne vlage za gotovo izvalitev mladih piščet. Ta vlaga namreč zabranjuje, da se jajčna mreža pod lupino ne strdi, kar mlademu piščetu v jajcu pri razkljuvanje jajčne lupine mnogo težave prizanaša, in ker marsikteremu za to opravilo moči izmanjka, marsiktero pišče v zadnjem trenutku valjenja pogine.

Piščeta, brž ko iz jajčne lupine izlezejo, krmiti, je škodljivo in marsiktero mlado vsled tega preranega krmjenja pogine. Predno 24 ali 36 ur ne preteče, se novo izvaljenim piščetom sploh ne sme krme polagati. Boljše je piščeta delj časa stradati pustiti, kakor pa jih prerano nakrmiti. Znani so prigodki, da so novo izvaljena piščeta celih tri dni brez vse krme ostala in bolj živa in krepka od onih, katerim se je že 24 ur po izvalitvi krma podala.

Tržne novosti. Kupčija se je vendar enkrat začela živahneje gibati. Kriv je temu brez dvombe rusko-turški boj. Izvažanje zrnja iz Rusije in Rumunije je toliko, kakor ustavljeno, v Ameriki lani niso veliko pridelali in tako je začelo najpred na Angleškem zrnja pomanjkovati, to je tudi drugod ceno na više potisnilo; tudi na Nemškem je cena poskočila. Zato slišimo iz Dunaja, iz Pešta in drugih tržnih mest, da se čedalje bolj po zrnju poprašuje in dražje plačuje. Tudi klavnej živini in vinu se je cena zboljšala; temu je gotovo nekaj tudi mraz pripomagal. Kdor ima še kaj zrnja v kašti ali vina v kleti, ta bo te novice gotovo vesel.

Sejmovi 7. maja: Arvež, Ormuž, Brežice, Rogatec, Podplate; 9. maja: Arnauž, Brašlovec, Konjice in sv. Lovrenc v slovenskih Goricah.

Iz radgonske okolice. (Kmetško društvo — Bauernverein) se je osnovalo v Orehovcih blizu Radgone in sicer pred 2 letoma z 28 udi; sedaj šteje 100 rednih in 8 častnih. [Koga? Ured.] Ima pravila ali statute, po katerih si udje volijo 6 odbornikov, ti pa izmed sebe načelnika ali Obmanna, zapisnikarja in denarničarja. Ti povabijo ude večkrat k sejam in sprejemljajo nove ude. Vsakemu udu je vplačati 52 kr. letnine za vzdrževanje društva in za razne stroške. Letos 15. aprila je imelo društvo glavni zbor svojega dvaletnega obstanda. Načelnik je razlagal, da so bili večkrat shodi, pri katerih se je govorilo o gospodarstvu, še več pa o političnih zadevah, namreč za stran občinskih in okrajnih razmer, o c. kr. glavarstvih itd. Prošnje so se vlagale pri deželnem odboru in celo pri državnem zboru. Ali o tem, če je že bilo kaj uslišano, pa ni ničesar črhnil. Potem je predlagal letni račun in povedalo se je, koliko se je denarjev nabralo in koliko izdalo, samo to se ni razložilo, za kaj se je izdalo. Naposled je poslušalcem močno na srce polagal prihodnje volitve poslancev, da se naj vsaj enkrat spametovajo, naj ne poslušajo ne klerik, ne lib. (Koga pa tedaj?), temuč naj volijo prihoduječ po svoji vesti in pameti iz sredine kmetškega stanu, ki poznajo kmetške razmere in potrebe in da bi za naš okraj najboljši, najrazumniji in najpripravniji bil negovski gospod Špirk (Aha! Kako polagoma in opazno svojad svoje rogove na den poriva!) Društvo ima dobra pravila (Sicer jih vlada nebi bila potrdila. Ured.), in tudi po eni strani za stiskanega kmeta dober (Navidežno. Ured.) namen, samo da bi bilo na verski, katoliški podlagi. (To ni mogoče, ker je plod tajnega društva frajmaurerjev, kar potrjuje list „Bauernwille“), da bi na slovenski zemlji bilo slovensko in da bi za ude imelo res samo kmetске ljudi. Ali ravno nasprotno smo zapazili; za verske reči se ne zmeni (Navidežno! Ured.), govori se večjidel nemški, piše pa vse nemški in Slovence pogosto pikajo; za ude se pa pobere vse ali ima ped zemlje lastne ali ne; še takih je mnogo zraven, ki si blizu še domisliti ne zamorejo, kaj je kmetški stan.

Dostavek uredništva! Nedavno smo dobili dopis, iz katerega smo poizvedeli, da je celó od sv. Andraša v slov. Goricah nek premožen kmet marljivo k nekemu Lukovnjaku ali „Krentz-wirthu“ pri Radgoni k sejam kmetškega društva zahajal. Temu kmetu so možgane tako zmešali, da baje prorokuje strašno vojsko, v katerej bodo vsi sovražniki ubogih kmetov in drugih siromakov pobiti, postali bodo hlapeci, kmeti pa jihove gospodje; omenjeni kmet „zatirane delavce in kmete“ do zvezd povzdigavlje, nasprotnike pa risa hujše od Turkov. Ali se je nesrečnež teh nevarnih (socialističnih) misli navlekel pri omenjenem društvu ali kde drugod, tega ne moremo reči; to pa vemo,